

รายละเอียดของรายวิชา (Course Specification)

ชื่อสถาบันอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
วิทยาเขต/คณะ/ภาควิชา คณะเภสัชศาสตร์

หมวดที่ 1 ข้อมูลทั่วไป

1. รหัสและชื่อรายวิชา

157412 หลักการของสปาและการนำไปใช้ (Spa Principle and Application)

2. จำนวนหน่วยกิต

2 หน่วยกิต (2-0-4)

3. หลักสูตรและประเภทของรายวิชา

หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาศาสตร์เครื่องสำอาง หลักสูตรปรับปรุง
พ.ศ. 2551

ประเภทวิชาเอก (เลือก)

4. อาจารย์ที่รับผิดชอบรายวิชาและอาจารย์ผู้สอน

อาจารย์ผู้รับผิดชอบรายวิชา

ผศ.ดร.ภก. สรรุณี รุจิวิวัฒน์

อาจารย์ผู้สอน

ผศ.ดร.ภก. สรรุณี รุจิวิวัฒน์

อ.ดร.ภญ. สุภาวดี พาหิระ

อ. ฉัตรณรงค์ พุ่มทอง²

อ.ดร.ภญ. เพ็ญศรี เจริญสิทธิ์

ผศ.ดร.กรรณกาญจน์ ชูทิพย์¹

5. ภาคการศึกษา/ชั้นปีที่เรียน

ภาคต้น ปีการศึกษา 2557 /ชั้นปีที่ 4

หมายเหตุ ¹ คณะวิทยาศาสตร์การแพทย์ ม.นเรศวร

² คณะสาธารณสุขศาสตร์ ม.นเรศวร

6. รายวิชาที่ต้องเรียนมาก่อน (Pre-requisite) (ถ้ามี)

-ไม่มี-

7. รายวิชาที่ต้องเรียนพร้อมกัน (Co- requisites) (ถ้ามี)

-ไม่มี-

8. สถานที่เรียน

คณะเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร

9. วันที่จัดทำหรือปรับปรุงรายละเอียดของรายวิชาครั้งล่าสุด

1-2 พฤษภาคม 2555

(โครงการ สัมมนาเชิงปฏิบัติการการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนของภาควิชา (ภ.218))

หมวดที่ 2 จุดมุ่งหมายและวัตถุประสงค์

1. จุดมุ่งหมายของรายวิชา

- (1) เพื่อให้นักศึกษาทราบหลักการ วิวัฒนาการ ประเภทของสปาแบบต่างๆ
- (2) เพื่อให้นักศึกษาทราบถึงวิธีการบริหาร การจัดการสปา เพื่อสุขภาพโดยคำนึงถึง จริยธรรมการประกอบการสปา
- (3) เพื่อให้นักศึกษาทราบถึงกฎหมายเกี่ยวกับการให้บริการสปาและการสอบเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ
- (4) เพื่อให้ศึกษาทราบเกี่ยวกับเครื่องสำอาง โภชนบำบัด ธรรมชาติบำบัด สวดมนต์ บำบัด และ วารีบำบัดในงานสปา
- (5) เพื่อให้ศึกษาทราบเกี่ยวกับกายวิภาคสรีรวิทยา กล้ามเนื้อ ระบบประสาทระบบ ไหลเวียนเลือดและน้ำเหลืองที่เกี่ยวข้องกับการรักษาเบื้องต้น
- (6) เพื่อให้ศึกษาทราบเกี่ยวกับการนวดไทยและการนวดผสมผสานเพื่อการรักษา

2. วัตถุประสงค์ในการพัฒนา/ปรับปรุงรายวิชา

- (1) เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพสูงขึ้นและสอดคล้องกับ มคอ.2
- (2) เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนให้ลดความซ้ำซ้อนกับรายวิชา 157431 การดูแลสุขภาพทางเลือก (Alternative Health Care)

หมวดที่ 3 ลักษณะและการดำเนินการ

1. คำอธิบายรายวิชา

การศึกษาถึงกระแสของการรักษาโดยใช้หลักของสปาในปัจจุบัน เช่น การพอกการห่อ การแช่ในอ่างน้ำ การอาบน้ำ การนวดไต้มน้ำ การนวดฝ่าเท้า และการนวดโดยใช้เครื่องหอม นอกจากนี้ยังเรียนรู้เกี่ยวกับกายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา กล้ามเนื้อ ระบบประสาท ระบบไหลเวียนเลือดและน้ำเหลือง ที่เกี่ยวข้องกับการรักษา

2. จำนวนชั่วโมงที่ใช้ต่อภาคการศึกษา

บรรยาย	สอนเสริม	การฝึกปฏิบัติ/งานภาคสนาม/การฝึกงาน	การศึกษาด้วยตนเอง
30 ชั่วโมง	ไม่มี *	-	60 ชั่วโมง

3. จำนวนชั่วโมงต่อสัปดาห์ที่อาจารย์ให้คำปรึกษาและแนะนำทางวิชาการแก่ผู้เรียนเป็นรายบุคคล

2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์

หมวดที่ 4 การพัฒนาผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

1. คุณธรรม จริยธรรม

ก. คุณธรรม จริยธรรมที่ต้องพัฒนา

- (1) มีความรับผิดชอบต่อตนเอง วิชาชีพ และสังคม
- (2) มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและสังคม
- (3) มีวินัยเคารพกฎ ระเบียบข้อบังคับขององค์กรและสังคม

ข. วิธีการสอน

- (1) กำหนดหลักเกณฑ์ต่างๆ เช่น การเข้าเรียนตรงเวลา สม่่าเสมอ การรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมายและให้แล้วเสร็จตามกำหนดเวลา การแต่งกายถูกระเบียบ
- (2) การกำหนดบทลงโทษหากมีพฤติกรรมการทุจริต
- (3) สอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ระหว่างการเรียนการสอน ยกตัวอย่างหรือกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องการประกอบการธุรกิจสปา

ค. วิธีการประเมินผล

- (1) ความตรงต่อเวลาในการเข้าเรียนและจำนวนครั้งของการเข้าเรียน
- (2) การปฏิบัติตามกฎระเบียบการเข้าสอบ

2. ความรู้

ก. ความรู้ที่ต้องได้รับ

การศึกษาถึงกระแสของการรักษาโดยใช้หลักของสปาในปัจจุบัน เช่น การพอกการท้อ การแช่ในอ่างน้ำ การอาบน้ำ การนวดไต้มน้ำ การนวดฝ่าเท้า และการนวดโดยใช้เครื่องหอม นอกจากนี้ยังเรียนรู้เกี่ยวกับกายวิภาคศาสตร์ สรีรวิทยา กล้ามเนื้อ ระบบประสาท ระบบไหลเวียนเลือดและน้ำเหลือง ที่เกี่ยวข้องกับการรักษา โดยผู้เรียนจะได้รับความรู้ ในลักษณะที่

- (1) มีความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับหลักการและทฤษฎีที่สำคัญในเนื้อหาที่ศึกษา ●
- (2) สามารถประยุกต์ความรู้ทักษะเกี่ยวกับสปาเพื่อนำมาใช้รักษาอาการบางชนิด เช่น อาการเครียด นอนไม่หลับ การปวดเมื่อยตามร่างกาย ●
- (3) การตระหนักถึงความสำคัญ และสามารถติดตามความก้าวหน้าและการเปลี่ยนแปลงขององค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับสปาและเครื่องสำอางที่ใช้ในสปา สามารถบูรณาการความรู้ในที่ศึกษากับความรู้ในศาสตร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ●

ข. วิธีการสอน

การบรรยายในห้องเรียนและถาม-ตอบในชั้นเรียน โดยมีการเรียนเชิญผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับธุรกิจสปา ในบางหัวข้อ รวมทั้งการมอบหมายงานให้ศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้อื่น ค้นคว้าเพิ่มเติมจากการมอบหมายของอาจารย์ผู้สอน

ค. วิธีการประเมินผล

- (1) การสอบภาคบรรยายและภาคปฏิบัติในการสอบกลางภาคและปลายภาค
- (2) ความสม่ำเสมอและพฤติกรรมของผู้เรียน

3. ทักษะทางปัญญา

ก. ทักษะทางปัญญาที่ต้องพัฒนา

- (3.1) ความสามารถในการระบุแหล่งข้อมูลสำหรับการค้นหา/สืบค้นข้อเท็จจริง แหล่งที่มาของปัญหา ●
- (3.2) ความสามารถในการประยุกต์ใช้องค์ความรู้ในการวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหอย่างสร้างสรรค์ และเป็นระบบ ●

ข. วิธีการสอน

อาจารย์บรรยาย แนะนำ และมอบหมายงานให้นิสิตค้นคว้าเพิ่มเติม และยกตัวอย่างกรณีศึกษาในห้องเรียน

ค. วิธีการประเมินผล

(1) การให้คะแนนการเข้าเรียน

(2) ประเมินผลจากผลการสอบข้อเขียนในการสอบกลางภาคและปลายภาคโดยผนวกข้อสอบเชิงวิเคราะห์และแก้ปัญหา

4. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ

ก. ทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบที่ต้องการพัฒนา

(4.1) มีความรับผิดชอบต่อตนเองในการเข้าเรียนและสังคม

ข. วิธีการสอน

(1) การมอบหมายให้ทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม เช่น การอภิปรายกรณีศึกษาในชั้นเรียน

(2) การกำหนดเวลาเข้าเรียน ส่งงานที่ได้รับมอบหมาย

ค. วิธีการประเมิน

(1) ประเมินจากความถี่/ จำนวนครั้งของการเข้าเรียน

(2) ประเมินจากการซักถามอาจารย์ผู้สอนระหว่างเรียน

5. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

ก. ทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสารและการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ต้องการพัฒนา

(5.1) ความสามารถในการใช้ความรู้ทางด้านคณิตศาสตร์และสถิติ ตลอดจนความสามารถในการวิเคราะห์ แปลผล และการนำเสนอได้อย่างเหมาะสม

ข. วิธีการสอน

(1) กำหนดโจทย์ปัญหา/แบบฝึกหัดที่เกี่ยวข้องกับการคำนวณที่เกี่ยวข้องกับกรณีศึกษาในสถานประกอบการสเปา และการอาศัยหลักการสเปาในการรักษาดูแลตนเอง เพื่อให้เกิดการวิเคราะห์ผลและแปลผลจากการคำนวณนั้นๆ ได้อย่างถูกต้อง

ค. วิธีการประเมิน

(1) การอภิปรายกลุ่ม ในชั้นเรียน

หมวดที่ 5 แผนการสอนและการประเมินผล

1. แผนการสอน ภาคบรรยาย

สัปดาห์ที่	หัวข้อ/รายละเอียด	จำนวน ชั่วโมง	กิจกรรมการเรียนการสอนและสื่อที่ใช้	ผู้สอน
1	<ul style="list-style-type: none"> - แนะนำรายวิชา การเรียนและการประเมินผล - บทนำ ความหมาย วิวัฒนาการ ประเภทการบริการในสปา องค์ประกอบของสปา 	2	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่างอาจารย์ กับ ผู้เรียน - ใช้สื่อประสม - เอกสารประกอบการสอน 	ผศ.ดร.สรวิทย์ รุจิวิวัฒน์
2	ประเภทของสปาแบบต่างๆ <ul style="list-style-type: none"> - Club spa - Day spa - Hotel and resort spa - Cruiseship spa - Mineral spring spa - Destination spa - Medical spa 	2	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่างอาจารย์ กับ ผู้เรียน - ใช้สื่อประสม - เอกสารประกอบการสอน 	ผศ.ดร.สรวิทย์ รุจิวิวัฒน์

3	<p>การบริหารการจัดการสปา และ จริยธรรมการประกอบการสปาเพื่อ สุขภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - บทนำ - การวางแผนการตลาด - การวิเคราะห์ความได้เปรียบทางการแข่งขัน - การสร้างแรงกระตุ้นเพื่อให้มีการใช้ บริการ - การจัดโครงสร้างองค์กรและการ กำหนดภาระหน้าที่ของบุคลากร - การจัดทำมาตรฐาน การตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงาน - จริยธรรมผู้ประกอบการวิชาชีพ สปา - จริยธรรมของนักธุรกิจ - บรรณานุกรม 	2	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่าง อาจารย์ กับ ผู้เรียน - ใช้สื่อประสม - เอกสารประกอบการ สอน 	<p>ผศ.ดร.สรวิณี รุจิวิวัฒน์</p>
4	<p>ผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในงานสปา</p> <ul style="list-style-type: none"> - บทนำ ความหมายของผลิตภัณฑ์ เครื่องมือและอุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ ในสปา - ประเภทของเครื่องสำอางที่ใช้ ในสปา - ข้อคำนึงในการเลือกใช้ เครื่องสำอางอย่างปลอดภัย - การจัดการด้านความปลอดภัยใน การใช้เครื่องสำอาง เครื่องมือและ อุปกรณ์ต่าง ๆ ที่ใช้ในสปา 	2	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่าง อาจารย์ กับ ผู้เรียน - ใช้สื่อประสม - เอกสารประกอบการ สอน 	<p>ผศ.ดร.สรวิณี รุจิวิวัฒน์</p>
5, 6	<p>การจัดการธุรกิจสปา</p> <ul style="list-style-type: none"> - การบริหาร การดำเนินงาน และ การจัดการธุรกิจสปา - การศึกษาการจัดเมนูสปา สำหรับสปา เช่น การนวดแบบต่างๆ หรือ การทำทรีทเมนท์ 	2	<ul style="list-style-type: none"> - การศึกษาดูงานและร่วม อภิปรายกับผู้จัดการสปา หรือผู้ดำเนินธุรกิจสปา อาจารย์ และ ผู้เรียน 	<p>ผศ.ดร.สรวิณี รุจิวิวัฒน์</p>

7	<p>กฎหมายเกี่ยวกับการให้บริการสปาและการสอบเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระราชบัญญัติสถานบริการสปา - ประกาศกระทรวงสาธารณสุขเกี่ยวกับมาตรฐานสถานที่ประกอบการสปา - การควบคุมดูแลสถานประกอบการสปา - การสอบเป็นผู้ประกอบการธุรกิจสปา 	4	<ul style="list-style-type: none"> - อภิปรายร่วมระหว่างอาจารย์ กับ ผู้เรียน - การมอบหมายงานให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศ 	อ.ดร.ชญ. สุภาวดี พาหิระ
8, 9	<p>กายวิภาคสรีรวิทยา กล้ามเนื้อ ระบบประสาทระบบไหลเวียนเลือดและน้ำเหลืองที่เกี่ยวข้องกับการรักษา</p>	4	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่างอาจารย์ กับ ผู้เรียน - การมอบหมายงานให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศ - ใช้สื่อประสม 	ผศ.ดร.กรองกาญจน์ ชูทิพย์
10, 11	<p>หลักการและการใช้ธรรมชาติบำบัด หลักการและการให้บริการสวดคนบำบัด (Aromatherapy)</p> <ul style="list-style-type: none"> - หลักการผสมน้ำมันหอมระเหยเพื่อใช้ในการรักษา - หลักการเลือกกลิ่นน้ำมันหอมระเหย - หลักการเจือจางน้ำมันหอมระเหย - การให้บริการสวดคนบำบัดแบบต่างๆ - 	4	<ul style="list-style-type: none"> - บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่างอาจารย์ กับ ผู้เรียน - การมอบหมายงานให้ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลด้วยระบบสารสนเทศ - ใช้สื่อประสม 	อ. ดร. เพ็ญศรี เจริญสิทธิ์

12,13	หลักการและการใช้ธรรมชาติบำบัด หลักการและการให้บริการทางวารี บำบัด (Hydrotherapy) - หลักการใช้วารีบำบัดในการรักษา - ตัวอย่าง การใช้วารีบำบัดในการรักษา ผลของการใช้วารีบำบัดต่อระบบ สรีรวิทยา	4	บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่าง อาจารย์ กับ ผู้เรียน - การมอบหมายงานให้ ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลด้วย ระบบสารสนเทศ - ใช้สื่อประสม	อ. ดร. เพ็ญศรี เจริญสิทธิ์
14, 15	การนวดไทยและการนวดผสมผสาน	4	- บรรยาย - ถาม-ตอบระหว่าง อาจารย์ กับ ผู้เรียน - การมอบหมายงานให้ ผู้เรียนสืบค้นข้อมูลด้วย ระบบสารสนเทศ - ใช้สื่อประสม	อ.ฉัตรณรงค์ พุ่มทอง

2. แผนการประเมินผลการเรียนรู้

ผลการเรียนรู้ *	วิธีการประเมิน	สัปดาห์ที่ ประเมิน	สัดส่วนของการประเมินผล
1.1, 1.2, 1.4	(1) ความตรงต่อเวลาในการเข้าเรียนและ จำนวนครั้งการเข้าเรียนโดยจัดให้มีการ ตรวจสอบการเข้าเรียน (2) สังเกตพฤติกรรมในชั้นเรียนของผู้เรียน (เช่น การซักถามและตอบคำถามผู้สอน)	- ตลอดภาค การศึกษา	- การใส่ใจ เข้าเรียน 10%
2.1, 2.2, 2.3; 3.1, 3.4	1. ประเมินผลจากผลการสอบข้อเขียนและ ปฏิบัติการในการสอบกลางภาคและปลายภาค 2. นำเสนอและรายงานจากงานมอบหมาย	- สัปดาห์สอบ กลางภาค - สัปดาห์สอบ ปลายภาค	- สอบภาคบรรยายกลางภาค : 42% ของคะแนนรวม - สอบภาคบรรยายปลายภาค : 48% ของคะแนนรวม

* อ้างอิงจากหมวดที่ 4

3. การประเมินผล

(3.1) การแบ่งสัดส่วนคะแนน

1. ภาคบรรยาย รวม 70% แบ่งเป็น

1.1 สอบกลางภาค รวม 28% ดังนี้

- บทนำ ความหมาย ประวัติความเป็นมา วิวัฒนาการ ประเภทการบริการในสปา 7 %
- ประเภทของสปาแบบต่างๆ 7%
- การบริหารการจัดการสปา และจริยธรรมการประกอบบริการสปาเพื่อสุขภาพ 7%
- ผลิตภัณฑ์และอุปกรณ์ที่ใช้ในงานสปา 7%

1.2 สอบปลายภาค รวม 42% ดังนี้

- กายวิภาคสรีรวิทยา กล้ามเนื้อ ระบบประสาทระบบไหลเวียนเลือดและน้ำเหลืองที่เกี่ยวข้องกับการรักษา 14%
- หลักการและการให้บริการทางวาริบำบัด 7%
- หลักการและการให้บริการสวดนบำบัด 7%
- การนวดไทยและการนวดผสมผสาน 14%

2. งานมอบหมาย รวม 30% แบ่งเป็น

- รายงานการจัดการธุรกิจสปา 7%
- นำเสนอและรายงานกฎหมายเกี่ยวกับการให้บริการสปาและ ผู้ประกอบการธุรกิจสปาเพื่อสุขภาพ 13%
- รายงานหลักการและการให้บริการทางวาริบำบัด 5%
- รายงานหลักการและการให้บริการสวดนบำบัด 5%

(3.2) การพิจารณาระดับผลการเรียน ใช้เกณฑ์การพิจารณาแบบอิงเกณฑ์

คะแนน	ระดับผลการเรียน	คะแนน	ระดับผลการเรียน
80.0 – 100.0	A	60.0 – 64.9	C
75.0 – 79.9	B ⁺	55.0 – 59.9	D ⁺
70.0 – 74.9	B	50.0 – 54.9	D
65.0 – 69.9	C ⁺	< ร้อยละ 50.0	F

หมวดที่ 6 ทรัพยากรประกอบการเรียนการสอน

1. ตำราและเอกสารหลัก

- วัชรา เปรมหัตถกิจ. สปาอย่างครบวงจร. สำนักพิมพ์ทอง. นนทบุรี. 2550.
- กระทรวงสาธารณสุข. คู่มือผู้ดำเนินการสปาเพื่อสุขภาพ. โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. มิถุนายน. 2547.
- เอกสารประกอบการอบรมผู้ดำเนินการสปาเพื่อสุขภาพครั้งที่ 2. 1 มีนาคม 2548.
- NSJ. Nail Academy. Nail Care & Nail Art. เล็บสวยสุขภาพดี มีศิลปะ. กรุงเทพฯ: ซีเอ็ดดูเคชั่น. 2550.
- ศิริวรรณ สุทธิจิตต์. ผลิตภัณฑ์สุขภาพเพื่อสุขภาพ. พิมพ์ครั้งที่ 4. The Knowledge Center. กรุงเทพมหานคร. 2550.
- สุนีย์ จันทร์สกา. รส อาหารไทยและเครื่องดื่มสมุนไพร ในการอบรมการจัดการสปาเพื่อสุขภาพ. เชียงใหม่. 26 กรกฎาคม 2548.
- วรณยา พวงวงศ์. องค์ความรู้เกี่ยวกับสปา ในโครงการอบรมการจัดการสปาเพื่อสุขภาพ. 25-29 กรกฎาคม 2548. ณ.โรงแรมล้อยัลล้านนา จังหวัดเชียงใหม่.
- ภคิน รักแตงาม และ วัจน์ สว่างแจ้ง. ชมรมธุรกิจสปาจังหวัดภูเก็ต. จรรยาบรรณผู้ประกอบการวิชาชีพสปา ใน คู่มือผู้ดำเนินการสปาเพื่อสุขภาพ. โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. มิถุนายน. 2547.
- พรนพ พุกกะพันธ์. จริยธรรมทางธุรกิจ. ศูนย์หนังสือแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. 2545. หน้า 252.
- Jacob Vadakkanchary. เอกสารประกอบการบรรยายเรื่อง “ธรรมชาติบำบัด” สถาบันการแพทย์แผนไทย. กรมการแพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. มิถุนายน. 2546.
- ชุมศักดิ์ พงษ์ภาพงษ์. มะเร็งกับธรรมชาติบำบัด. นิตยสารใกล้หมอ. 23(6). มิถุนายน. 2542.
- สุรพจน์ วงศ์ใหญ่. เอกสารประกอบการบรรยายการประชุมวิชาการกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกเรื่อง “Aromatherapy”. สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก. กระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี. มกราคม. 2548.
- ประพันธ์ พงศ์คุณนิทานนท์. เอกสารประกอบการบรรยายสัมมนาวิชาการแพทย์ทางเลือก

ครั้งที่ 2 เรื่อง “การดูแลผู้ป่วย ปวดหลัง ปวดเอวด้วยการแพทย์ผสมผสาน”. สถาบันการแพทย์แผนไทย กรมพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือก กระทรวงสาธารณสุข. นนทบุรี. มีนาคม. 2549.

- ประโยชน์ บุญสินสุข. คัมภีร์วาริบำบัด. เอส พี การพิมพ์. กรุงเทพมหานคร. 2549
- จิราวรรณ วิทยานันท์ เอกสารประกอบการสอน “กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจสปาและการสอบเป็นผ้ดำเนินการสปา”. กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข. สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดพิษณุโลก. 2551.

2. เอกสารและข้อมูลสำคัญ

- กองควบคุมเครื่องสำอาง. เอกสารเผยแพร่ คำแนะนำเกี่ยวกับประเภทของเครื่องสำอางตามกฎหมาย. วันที่ 1 เมษายน 2543.
- สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงสาธารณสุข กระทรวงสาธารณสุข, สมาคมสปาไทย, สมาคมสปาภูเก็ต, สมาคมสปาสมุยและสมาคมสปาเชียงใหม่. คู่มือผู้ดำเนินการสปาเพื่อสุขภาพ. โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก. มิถุนายน, 2547.

3. เอกสารและข้อมูลแนะนำ

-

หมวดที่ 7 การประเมินและปรับปรุงการดำเนินการของรายวิชา

1. กลยุทธ์การประเมินประสิทธิผลของรายวิชาโดยผู้เรียน

- แบบประเมินผู้สอน และแบบประเมินรายวิชา
- การสนทนากลุ่มระหว่างผู้สอนและผู้เรียน
- การสังเกตจากพฤติกรรมของผู้เรียน

2. กลยุทธ์การประเมินการสอน

- การร่วมสังเกตการณ์การสอนของผู้สอน
- แบบประเมินผู้สอน และแบบประเมินรายวิชา
- ผลการสอบ

3. การปรับปรุงการสอน

- สัมมนาการจัดการเรียนการสอน ระบุปัญหา อุปสรรค แนวทางแก้ไขเมื่อสิ้นสุดการสอน เพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้นในการปรับปรุงรายวิชาในภาคการศึกษาต่อไป

4. การทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในรายวิชา

- การตั้งคณะกรรมการในสาขาวิชา ตรวจสอบผลการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยตรวจสอบข้อสอบ วิธีการให้คะแนนสอบ และการให้คะแนนพฤติกรรม

5. การดำเนินการทบทวนและการวางแผนปรับปรุงประสิทธิผลของรายวิชา

- ปรับปรุงรายวิชาตามข้อเสนอแนะและผลการทวนสอบมาตรฐานผลสัมฤทธิ์ ให้สอดคล้องกับการสภาวะการณ์ปัจจุบัน และการนำไปใช้ได้จริง